

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่อการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

#### 1. สรุปผลการวิจัย

##### 1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร (2) ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร (3) ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่อการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร (4) เปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่อการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร (5) ปัญหาข้อเสนอแนะ และความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่อการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานสวนสาธารณะ และผู้บริหารสวนสาธารณะมีความรู้เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์รูปแบบ และการดำเนินงานของการจัดสวนสาธารณะ และภาพรวมของสวนสาธารณะที่จัดสร้างแล้วในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

##### 1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากสำนักสิ่งแวดล้อม (สำนักงานสวนสาธารณะ) และสำนักงานเขต 50 เขต (ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ) และสำนักงานเขต 50 เขต (ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ) จำนวน 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถาม ก่อนที่จะทำแบบสอบถามไปใช้ได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะศึกษาตรวจสอบแล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นไปทดลองใช้เก็บข้อมูลจากข้าราชการที่ไม่ใช่กลุ่มศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ

(percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าต่ำสุดของข้อมูล (minimum) ค่าค่าสูงสุดของข้อมูล (maximum) และการจัดอันดับ (ranking) สถิติที่ใช้ พิสูจน์สมมติฐาน คือ t-test

### 1.3 ผลการวิจัย

**1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.21 ปี สถานภาพสมรสสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเกษตรระดับ 1-5 มากที่สุด มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสวนสาธารณะ เฉลี่ย 12.17 ปี มีรายได้เฉลี่ย 15,626.34 บาทต่อเดือน และมีรายได้พิเศษจากการนำความรู้ไปใช้ เช่น การจัดภูมิทัศน์ เฉลี่ย 8,090.57 บาทต่อเดือน

**1.3.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์** สวนสาธารณะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร

1) ความรู้ด้านการจัดภูมิทัศน์ ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีระดับความรู้ด้านการจัดภูมิทัศน์ในระดับปานกลาง โดยจัดลำดับและรายละเอียดดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการงานดูแลรักษาภูมิทัศน์ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การดูแลรักษาสนามหญ้า การดูแลบำรุงรักษาพืชพรรณ แนวคิดในการดูแลรักษาภูมิทัศน์ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในงานดูแลบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงภูมิทัศน์ การดูแลรักษาและซ่อมบำรุงงานภูมิทัศน์แจ้ง

ความรู้เกี่ยวกับวัสดุพืชพรรณในการจัดภูมิทัศน์ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ วัตถุประสงค์หลักในการนำวัสดุพืชพรรณมาใช้ ความสำคัญและประโยชน์ของวัสดุพืชพรรณ หน้าที่และวัสดุพืชพรรณ ลักษณะพิเศษของวัสดุพืชพรรณที่มองเห็นได้ การกำหนดพื้นที่ระนาบ และที่ว่างโดยใช้วัสดุพืชพรรณ

ด้านความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการออกแบบและจัดภูมิทัศน์ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การก่อสร้างงานภูมิทัศน์ การเตรียมการนำแบบแปลนให้เป็นจริง การเขียนแบบก่อสร้างและข้อกำหนด

ความรู้พื้นฐานของการออกแบบภูมิทัศน์ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ หลักการจัดพรรณไม้ในงานภูมิทัศน์ หลักการในงานออกแบบ ความรู้ด้านการออกแบบ ทฤษฎีและเทคนิคแห่งการออกแบบภูมิทัศน์ สัญลักษณ์ในงานออกแบบภูมิทัศน์

แนวความคิดการจัดภูมิทัศน์ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดภูมิทัศน์ด้านสวยงาม การจัดภูมิทัศน์ด้านประโยชน์ใช้สอยพื้นที่ การจัดภูมิทัศน์

สวนสาธารณะแต่ละแห่ง การจัดภูมิทัศน์ด้านการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การจัดภูมิทัศน์เพื่อความยั่งยืน การจัดภูมิทัศน์ด้านนิเวศวิทยา การจัดภูมิทัศน์ด้านการอนุรักษ์พลังงาน

ประวัติความเป็นมา ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ยุคปัจจุบันประมาณ พ.ศ. 2400 ถึงปัจจุบัน ยุคฟื้นฟู ยุคแรกเริ่มของอารยธรรมของประเทศในทวีปต่างๆ

สรุปได้ว่าความรู้เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์ทั้ง 6 ประเด็น กลุ่มผู้บริหารสวนมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีระดับความรู้ในระดับน้อย ในประเด็นประวัติความเป็นมา ประเด็นย่อยยุคแรกเริ่มของอารยธรรมของประเทศในทวีปต่างๆ และยุคฟื้นฟู ประเด็นแนวคิดการจัดภูมิทัศน์ ประเด็นย่อยการจัดภูมิทัศน์ด้านการอนุรักษ์พลังงาน และการจัดภูมิทัศน์ด้านนิเวศวิทยา ประเด็นด้านความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการออกแบบและการจัดภูมิทัศน์ ประเด็นย่อยการรวมและแยกถึงในแบบก่อสร้าง

2) ความรู้ด้านสวนสาธารณะ ภาพรวมทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้ด้านการจัดสวนสาธารณะปานกลาง โดยจัดลำดับและรายละเอียดดังนี้

ด้านแนวคิดการจัดสวนสาธารณะ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลักษณะที่ดีของสวนสาธารณะ ประโยชน์ของสวนสาธารณะ ลักษณะและรูปแบบของสวนสาธารณะ

หลักการออกแบบสวนสาธารณะ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การออกแบบต้องทำเพื่อประชาชน การจัดและออกแบบให้ดูแลรักษาง่าย การออกแบบและจัดให้เกิดความยั่งยืน การออกแบบให้ใช้ได้ดีและสวยงาม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การออกแบบให้ทุกอย่างมีจุดมุ่งหมาย การหาข้อมูลจากประสบการณ์ มีสิ่งที่ต้องการทางด้านเทคนิคเพียงพอ

การจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะพิเศษ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดตั้งประดับต้นไม้ การจัดสวนพอเพียง การจัดสวนแนวตั้ง การจัดสวนศาลาพักผ่อน

สรุปได้ว่าความรู้ด้านสวนสาธารณะทั้ง 3 ประเด็น กลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีระดับความรู้ที่ต่ำในประเด็นการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะพิเศษ ได้แก่ การจัดสวนศาลาพักผ่อนและการจัดสวนแนวตั้ง

### 1.3.3 ความคิดเห็นต่อการจัดภูมิทัศน์ สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร

1) ความคิดเห็นต่อรูปแบบของสวนและการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยจัดลำดับและรายละเอียดดังนี้

การเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้าง ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียง  
อันดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ งานภูมิทัศน์เขียว งานภูมิทัศน์แข็งหรืองานโครงสร้าง งานระบบ  
ความยั่งยืนของสวนสาธารณะ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียง  
อันดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การปรับปรุงให้มีสภาพดีกว่าเดิม การให้อยู่ในสภาพเดิม การ  
ปรับปรุงให้คืนสภาพเดิม การผลิตและใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำกลับมาใช้ใหม่ให้เหมาะสม

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสวนสาธารณะและการใช้ทั้งสองกลุ่มมีระดับ  
ความคิดเห็นเรียงอันดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการดำเนินงาน  
สวนสาธารณะ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธปฏิบัติเกี่ยวกับการخذใช้ค่าเสียหายอันเกิดจาก  
การละเมิด ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการก่อสร้างที่อาจทำให้ต้นไม้เสียหาย พระราชบัญญัติรักษาความ  
สะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

รูปแบบ / ผลพวงที่เกิดขึ้นจากการออกแบบ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความ  
คิดเห็นเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์จากพื้นที่  
เหมาะสมเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงของเส้นทางสัญจร พื้นที่การใช้ประโยชน์  
บ่งบอกถึงความมั่นคงและยั่งยืน รูปแบบหรือประเภทของสวนสาธารณะ การดูแลรักษาและการ  
ซ่อมบำรุงง่าย มิติความงามที่หลากหลาย ครอบคลุมงานระบบทั้งหมดมีระบบที่สมบูรณ์

การจัดการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง ทั้งสองกลุ่มมีระดับความ  
คิดเห็น เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การดูแลบำรุงรักษางานภูมิทัศน์เขียว การซ่อมบำรุงภูมิทัศน์  
เขียว การซ่อมบำรุงภูมิทัศน์แข็ง การซ่อมบำรุงงานระบบ

การเลือกพื้นที่จัดสร้างสวนสาธารณะ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็น  
เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลักษณะของพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ความสะดวกของคมนาคม ขนาด  
ของพื้นที่ที่มีความเหมาะสม สภาพแวดล้อมข้างเคียง ความสมดุลกับจำนวน ความหนาแน่นของ  
ประชากร

ความปลอดภัยของผู้ใช้และผู้ปฏิบัติงาน ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็น  
เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความปลอดภัยด้านทรัพย์สิน การใช้อุปกรณ์อำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความ  
คิดเห็นเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ดันไม้ สนามหญ้าสำหรับพักผ่อน ดันไม้ประดับยืนต้นที่ให้ร่ม  
เงากับพื้นที่ แปลงไม้ดอกไม้ประดับ บริเวณสำหรับการออกกำลังกายกลางแจ้ง ไฟฟ้า แสงสว่าง  
เก้าอี้นั่งสำหรับพักผ่อน ถนน / ทางเดินเท้าเพื่อการศึกษาและท่องเที่ยวในสวนสาธารณะ มุมพื้นที่  
ของไม้พุ่มและไม้คลุมดินที่มีกลิ่นใบและดอก สีสัน การติดตั้งเครื่องกระจายเสียง บริเวณที่จอดรถ  
สนามเด็กเล่น ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย ลานอเนกประสงค์ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ศาลา ที่

พัก เครื่องหมาย / แผ่นป้าย / สัญลักษณ์ ห้องน้ำ / ห้องสุขา สวนสุขภาพ เจ้าหน้าที่ของ  
สวนสาธารณะในการให้คำแนะนำ แผ่นผังแสดงตำแหน่งการคมนาคมในสวนสาธารณะ การให้  
ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ บริการน้ำดื่มสาธารณะ อุปกรณ์กีฬา ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร ธนาคาร  
อเนกประสงค์ การติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะ บริการสิ่งพิมพ์ เอกสารแผ่นพับโปสเตอร์ เรือพาย /  
จักรยานน้ำ การจัดแสดงนิทรรศการ ห้องน้ำห้องสุขาสำหรับคนชราผู้พิการ ร้านจำหน่ายอาหาร /  
เครื่องดื่ม วิถีทัศน์ / สไลด์ประกอบคำบรรยาย ร้านจำหน่ายของที่ระลึก

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียงจาก  
มากไปหาน้อยดังนี้ โครงการหน้าบ้านน่ามอง โครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและ  
สิ่งแวดล้อม โครงการแมกไม้เมือง โครงการสร้างเครือข่ายถ่ายทอดวิชาการด้านสวนและต้นไม้

การวางแผนและการจัดการ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียงจากมาก  
ไปหาน้อยดังนี้ การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา งบประมาณ

การวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียงจาก  
มากไปหาน้อยดังนี้ มีการวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน มีการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน มีการทำ  
ประชาพิจารณ์ถึงผลกระทบ

สรุปได้ว่าความคิดเห็นต่อรูปแบบของสวนสาธารณะและการดำเนินงาน  
ทั้ง 11 ประเด็น กลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง  
ส่วนมีความคิดเห็นในระดับน้อยในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการ ประเด็นย่อย  
ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร บริการน้ำดื่มสาธารณะ การติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะ ร้านจำหน่ายของ  
ที่ระลึก บริการสิ่งพิมพ์เอกสารแผ่นพับโปสเตอร์ ร้านจำหน่ายอาหารเครื่องดื่ม วิถีทัศน์/สไลด์  
ประกอบคำบรรยาย เรือพาย และห้องน้ำ ห้องสุขาสำหรับคนชรา ผู้พิการ และประเด็นการ  
จัดการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง ประเด็นย่อยวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์สนับสนุน

2) ความคิดเห็นต่อภาพรวมของภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร  
ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีระดับความคิดเห็นต่อภาพรวมของภูมิทัศน์ สวนสาธารณะใน  
ระดับปานกลาง โดยจัดลำดับและรายละเอียดดังนี้

สวนหลวง ร.9 ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียงจากมากไปหาน้อย  
ดังนี้ ด้านรูปแบบ ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความสวยงามและร่มรื่น ด้านการดูแลบำรุงรักษา

สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียงจาก  
มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความสวยงาม ด้านรูปแบบด้านการใช้ประโยชน์ ด้านการดูแลบำรุงรักษา

สวนจตุจักร ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้  
ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความสวยงามและร่มรื่น ด้านรูปแบบ ด้านการดูแลบำรุงรักษา



สวนธรรม “70 พรรษามหาราชนี” ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านรูปแบบ ด้านการดูแลบำรุงรักษา ด้านความสวยงามและร่มรื่น ด้านการใช้ประโยชน์

สวน 60 พรรษา สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านรูปแบบ ด้านความสวยงามร่มรื่น ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านการดูแลบำรุงรักษา

สรุปได้ว่าความคิดเห็นต่อภาพรวมของภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 20 สวน โดยกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่างกันได้แก่ สวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนหลวง ร.9 สวนพระนคร และสวนธนบุรีรมย์

#### 1.3.4 ปัญหาข้อเสนอแนะและความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหาข้อเสนอแนะด้านความรู้การจัดการภูมิทัศน์ ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา มาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้พื้นฐานการจัดการภูมิทัศน์ ควรมีการจัดฝึกอบรมความรู้ด้านการจัดการภูมิทัศน์ทุกปี

ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านทักษะการจัดการภูมิทัศน์กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา ได้แก่ ขาดเทคนิคการออกแบบข้อเสนอแนะควรมีการจัดฝึกอบรม การจัดการภูมิทัศน์

ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานการจัดการภูมิทัศน์ กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา มาก ได้แก่ ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย รองลงมาได้แก่ ขาดงบประมาณการบริหาร ควรจัดฝึกอบรมการบริหารงานเกี่ยวกับภูมิทัศน์ และจัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอและทันสมัย

ความต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีด้านทักษะและองค์ความรู้อื่นๆ กลุ่มตัวอย่างต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนออกแบบมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ความรู้การจัดการภูมิทัศน์ทั่วไปในสวนสาธารณะ การจัดการภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับแต่ละสวน ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษา การเลือกใช้พืชพรรณให้เหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดศัตรูพืช ระบบการให้น้ำ การตัดแต่ง ความรู้เกี่ยวกับดิน-ปุ๋ย และความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ดอก ไม้ประดับ

#### 1.4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารสวนมีระดับความรู้ ด้านการจัดการภูมิทัศน์ ด้านสวนสาธารณะ ความคิดเห็นต่อรูปแบบของสวนและการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นต่อภาพรวมของภูมิทัศน์ สวนสาธารณะที่จัดสร้างเสร็จและเปิดให้บริการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

## 2. อภิปรายผล

### 2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.21 ปี สถานภาพสมรส สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับ นายประเชิด ร่วมกระโทก (2545 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 38.55 ปี สมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และ ชุบล บุญขประเสริฐ (2542 : 33 – 38) รายงานการวิจัยว่า เจ้าหน้าที่สวนสาธารณะ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ที่พบว่าดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเกษตรระดับ 1 – 5 มากที่สุด มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสวนสาธารณะเฉลี่ย 12.17 ปี มีรายได้เฉลี่ย 15,626.34 บาทต่อเดือน และมีรายได้พิเศษจากการนำความรู้ไปใช้ เช่น การจัดภูมิทัศน์เฉลี่ย 8,090.57 บาทต่อเดือน ไม่สอดคล้องกับ ประเชิด ร่วมกระโทก (2548 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานการเกษตรระดับ 2 – 5 มากที่สุด มีประสบการณ์ในการดูแลบำรุงรักษาดินไม้เฉลี่ย 7.39 ปี มีรายได้เฉลี่ย 10,714.37 บาทต่อเดือน มีรายได้พิเศษ 1,094.25 บาทต่อเดือน และ ชุบล บุญขประเสริฐ (2542 : 33 – 36) ที่กล่าวว่า เจ้าหน้าที่สวนสาธารณะ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเกษตรระดับ 1 – 3 มากที่สุด มีประสบการณ์ด้านสวนสาธารณะเฉลี่ย 5.7 ปี มีเงินเดือนระหว่าง 4,001 – 6,000 บาทต่อเดือน

จากผลการวิจัยผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ (ข้าราชการกรุงเทพมหานคร) ส่วนมากเป็นเพศชาย อาจเนื่องมาจากผู้ที่ศึกษาในวิชาด้านการเกษตรส่วนมากเป็นเพศชาย หรืออาจมาจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ ตลอดจนการดูแลบำรุงรักษา ภูมิทัศน์สวนสาธารณะ เป็นงานที่ค่อนข้างลำบาก ต้องปฏิบัติงานในภาคสนามเป็นส่วนมาก จึงทำให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะเป็นเพศชาย

### 2.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร

1) ความรู้ด้านการจัดภูมิทัศน์ จากการศึกษาพบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง โดยมีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการงาน ดูแลรักษาภูมิทัศน์มาเป็นอันดับหนึ่ง โดยผู้บริหารสวนมีระดับความรู้ในระดับมาก ส่วนผู้ปฏิบัติงานมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง ประเด็นย่อยที่มีระดับความรู้ในระดับมากคือ การดูแลรักษาสนามหญ้า การดูแลบำรุงรักษาพืชพรรณ ได้แก่ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับพืชพรรณ การย้ายไม้ยืนต้น การคลุมดิน การตัดแต่งต้นไม้ การตัดเล็ม การเปลี่ยนดินปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำและการระบายน้ำ โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติเป็นประจำ ความรู้



เกี่ยวกับวิชาชีพพรรณในการจัดภูมิทัศน์ โดยกลุ่มผู้บริหารสวนจะมีระดับความรู้ในระดับมาก เป็นเพราะกลุ่มผู้บริหารสวนมีประสบการณ์ในการทำงานด้านสวนสาธารณะเฉลี่ย 18.14 ปี ส่วน ผู้ปฏิบัติงานมีประสบการณ์เฉลี่ยเพียง 7.06 ปี มีการปฏิบัติเป็นประจำ เป็นผู้ควบคุมการ ปฏิบัติงานทั้งกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร จึงอาจส่งผลให้ผู้บริหารสวนสาธารณะ มีระดับความรู้ในระดับมากกว่าผู้ปฏิบัติงาน ที่กล่าวว่าความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการออกแบบและจัด ภูมิทัศน์ ความรู้พื้นฐานของการออกแบบภูมิทัศน์ ทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มี ระดับความรู้รองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับ เศษ นุญคำ (2539 : 236) ที่กล่าวว่า การก่อสร้างงานภูมิ ทัศน์ ก็เช่นเดียวกับงานสถาปัตยกรรม คือ วิธีการดำเนินงานอยู่สองวิธีคือ เข้าของก่อสร้างเอง และจ้างผู้รับเหมา แต่ละวิธีก็มีข้อดีข้อเสียต่างกัน การก่อสร้างเองเหมาะสำหรับงานภูมิทัศน์ขนาดเล็กถึงปานกลาง ที่มีองค์ประกอบของงานไม่ซับซ้อน งานภูมิทัศน์ที่เป็นองค์กรหรือของราชการ ส่วนใหญ่จะจ้างผู้อื่นทำการก่อสร้าง งานออกแบบภูมิทัศน์ส่วนใหญ่จะเป็นงานของกลุ่มอาชีพด้านการออกแบบภูมิทัศน์ ซึ่งเป็นงานอาชีพเฉพาะด้านมีทักษะสูง กลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่ม ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะมุ่งเน้นงานดูแลบำรุงรักษาภูมิทัศน์มากกว่าการออกแบบและการจัด ภูมิทัศน์ และแนวคิดการจัดภูมิทัศน์รองลงมา ส่วนระดับความรู้ภูมิทัศน์เป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านประวัติความเป็นมา อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมุ่งเน้นที่สามารถ นำไปปฏิบัติได้โดยตรงมากกว่า

## 2) ความรู้ด้านสวนสาธารณะ จากการศึกษาพบว่า ผู้ปฏิบัติงานด้าน

สวนสาธารณะมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง โดยเรียงการจัดอันดับจากความรู้มากไปหาน้อยคือ แนวคิดการจัดสวนสาธารณะ หลักการออกแบบสวนสาธารณะ การจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะพิเศษ

จากผลการวิจัย ทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ มี ระดับความรู้ด้านสวนสาธารณะแตกต่างกัน อาจจะเป็นเนื่องมาจากผู้สำเร็จการศึกษา ในสาขาที่ เกี่ยวข้องน้อย แต่ทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้ผ่านการฝึกอบรมที่ว ารกรุงเทพมหานคร ได้มีแนวทางการจัดฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการออกแบบและจัดสวนเบื้องต้น (กองสวนสาธารณะ : 2542) การตัดแต่งต้นไม้ตามนโยบายกรุงเทพมหานคร (กองสวนสาธารณะ : 2542) การผลิตไม้ดอกไม้ประดับ (กองสวนสาธารณะ : 2544) การปลูกและตกแต่งต้นไม้ (กอง สวนสาธารณะ : 2544) อยู่บ้างแล้ว จึงอาจส่งผลให้ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ในระดับ ปานกลาง ส่วนการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะพิเศษในประเด็นย่อย การจัดสวนแนวตั้ง และการจัด สวนคาเฟ่ในระดับที่รองลงมา เป็นเพราะกรุงเทพมหานครยังไม่มีแนวทางในการจัดฝึกอบรม หลักสูตรดังกล่าว จึงส่งผลให้ทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้ต่ำกว่าประเด็น อื่น ๆ

## 2.3 ระดับความคิดเห็นต่อการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะกรุงเทพมหานคร

2.3.1 *ความคิดเห็นต่อรูปแบบสวนและการดำเนินงาน* พบว่า ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารสวนมีระดับความคิดเห็น โดยมีความคิดเห็นการเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้างมาเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เศชา บุญคำ (2539 : 236). กล่าวว่า การก่อสร้างงานสวนสาธารณะก็เช่นเดียวกันกับงานสถาปัตยกรรม คือ วิธีการดำเนินการของราชการ ส่วนใหญ่จะจ้างผู้อื่นมาทำการก่อสร้าง กรุงเทพมหานครก็เช่นเดียวกัน จะใช้ผู้มีอาชีพเฉพาะด้านในการก่อสร้าง ใช้วัสดุที่หลากหลายมีความปลอดภัยมั่นคงและยั่งยืน รองลงมา ความยั่งยืนของสวนสาธารณะ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสวนสาธารณะและการใช้ รูปแบบ/ผลพวงที่เกิดขึ้นจากการออกแบบการจัดการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและการซ่อมบำรุง การเลือกพื้นที่จัดสร้างสวนสาธารณะ ความปลอดภัยของผู้ใช้และผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการวางแผนงานและการจัดการตามลำดับ เป็นเพราะทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้ปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนประเด็นถึงอำนวยความสะดวกและการให้บริการ ประเด็นย่อย ทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีระดับความคิดเห็นน้อย ได้แก่ การจัดแสดงนิทรรศการ ห้องน้ำห้องสุขาสำหรับคนชราผู้พิการ ร้านจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม วิดีทัศน์/สไลด์ประกอบคำบรรยาย และร้านจำหน่ายของที่ระลึก ตามลำดับ ทั้งกลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เห็นว่าทุกสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร มีสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการน้อยหรือยังไม่มี ควรจะปรับปรุง จึงส่งผลให้ทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นในระดับน้อย ส่วนที่มีความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้ายได้แก่ การวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน อาจเพราะจะมุ่งเน้นการดูแลบำรุงรักษาสวนสาธารณะ หรือพื้นที่สีเขียวอื่นๆที่จัดสร้างเสร็จแล้ว การวิเคราะห์พื้นที่และชุมชนจะเป็นนโยบายผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป

2.3.2 *ความคิดเห็นต่อภาพรวมภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร* พบว่า ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารสวนมีระดับความคิดเห็นสวนหลวง ร.9 เป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ หรือสวนสาธารณะระดับเมือง (สำนักงานสวนสาธารณะ 2544 : 65) ที่มีมูลนิธิสวนหลวง ร.9 สนับสนุนการดำเนินงาน มีเจ้าหน้าที่เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ที่พร้อมกว่าสวนอื่นๆ และจัดสร้างมาหลายปี

ความคิดเห็นที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณะ มีความคิดเห็นต่อภาพรวมภูมิทัศน์สวน 60 พรรษา สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เนื่องจากเป็นสวนสาธารณะที่ดำเนินการจัดสร้างใหม่ และเปิดให้บริการภูมิทัศน์ภายในสวน จึงไม่ร่น

## 2.4 ปัญหาข้อเสนอแนะและความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

### 2.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์

จากการศึกษาผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ มีปัญหาด้านความรู้การจัดภูมิทัศน์ มากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้พื้นฐานการจัดภูมิทัศน์ซึ่งสอดคล้องกับประเชิญ ร่วมกระ โทก (2545 : 116) ที่กล่าวว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานคร มีปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลบำรุงรักษาดินไม้ในระดับมาก ปัญหาด้านทักษะการจัดภูมิทัศน์ มากที่สุด ได้แก่ ขาดเทคนิคการออกแบบซึ่งสอดคล้องกับเนาวจิต เดชา บุญคำ (2539 : 223) นอกจากทฤษฎีและเทคนิคแห่งการออกแบบที่กล่าวมาแล้วในการออกแบบภูมิทัศน์ใดๆก็ตาม ถ้าจะให้งานออกมาดี มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์อย่างน้อยที่สุดผู้ออกแบบจะต้องรู้หลักการและแนวคิดบางประการที่สำคัญในการออกแบบ ปัญหาด้านการบริหารงานภูมิทัศน์ มากที่สุด ได้แก่ ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับประเชิญ ร่วมกระ โทก (2545 : 93) ได้กล่าวว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครมีปัญหาขาดวัสดุอุปกรณ์

### 2.4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์

จากการศึกษาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ มีข้อเสนอแนะด้านความรู้การจัดภูมิทัศน์ ด้านทักษะการจัดภูมิทัศน์ คือ การจัดฝึกอบรมการจัดภูมิทัศน์ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับประเชิญ ร่วมกระ โทก (2545 : 112) ที่มีข้อเสนอแนะว่าข้าราชการกรุงเทพมหานคร ให้จัดฝึกอบรม ความรู้การดูแลบำรุงรักษาดินไม้มากที่สุด ในด้านการบริหารการจัดภูมิทัศน์ มีข้อเสนอแนะคือ จัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับประเชิญ ร่วมกระ โทก (2545 : 94) ได้กล่าวถึง ข้อเสนอแนะควรจัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสม

### 2.4.3 ความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

จากการศึกษาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ พบว่า ความต้องการความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการจัดภูมิทัศน์ องค์ความรู้ด้านทักษะ คือ ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนออกแบบ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย สายทิพย์ (2545 : 79) ได้ศึกษาความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการความรู้พื้นฐานของการออกแบบภูมิทัศน์ในระดับมาก

ความรู้ที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ มีความต้องการเป็นลำดับสุดท้ายได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งสอดคล้องกับกองสวนสาธารณะ (2544) ที่ว่ากรุงเทพมหานครมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตไม้ดอกไม้ประดับอยู่บ้างแล้ว

## 2.5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ดังนี้

**2.5.1 ความรู้ด้านการจัดภูมิทัศน์** พบว่ากลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ด้านการจัดภูมิทัศน์ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ จิตรจำนงค์ สุภาพ (2544 : 253) ได้กล่าวว่า ความรู้เป็นกระบวนการแห่งความจำ สามารถถ่ายทอดหรือแบ่งเฉลี่ยแก่กันและกันได้ เกิดจากการสั่งสอน การแนะนำ การถ่ายทอดข่าวสาร การบอกเล่า การโฆษณา ข้อเขียน คำชี้แจง คำอธิบาย การเรียนรู้จากผู้อื่น และตามแนวคิดของ ฮอสเปอร์ สมเกียรติ เสนา (2544 : 10-11) ได้จำแนกระดับความรู้ไว้ 6 ระดับ ได้แก่ 1) ความรู้เป็นขั้นแรก 2) ความเข้าใจสามารถใช้สมองและทักษะ ระดับสื่อความหมาย 3) การนำความรู้ไปใช้ 4) การวิเคราะห์ ช่วยให้สามารถแยกภาพรวมออกเป็นส่วนย่อย ๆ 5) สังเคราะห์ เป็นการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วน มารวมกันเข้า เป็นโครงสร้างที่แน่นชัด 6) การประเมินผล ความสามารถในการประเมินผลเกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ หรือข้อเท็จจริงต่างๆ และ เดชา บุญคำ (2539 : 205 – 239) ได้กล่าวว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์ มีดังนี้ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานภูมิทัศน์ 2) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดและออกแบบภูมิทัศน์ 3) ขั้นตอนการออกแบบและการจัดภูมิทัศน์ ซึ่งอาจส่งผลให้ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้ที่แตกต่างกัน ด้านการจัดภูมิทัศน์

**2.5.2 ความรู้ด้านสวนสาธารณะ** พบว่ากลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ด้านสวนสาธารณะที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติงาน ยังไม่ได้รับความรู้ หรือผ่านการฝึกอบรม ที่ว่า กรุงเทพมหานครมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการออกแบบและการจัดสวนเบื้องต้น การผลิตไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกและตกแต่งต้นไม้ ส่วนผู้บริหารสวนได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ อยู่บ้างแล้ว จึงอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีความรู้ด้านสวนสาธารณะ ที่แตกต่างกัน

**2.5.3 รูปแบบของสวนและการดำเนินงาน** พบว่า กลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบของสวนและการดำเนินงานที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่าน เช่น ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 65-70) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันซึ่งได้แก่ 1) ตัวบุคคล โดยประสบการณ์การเลี้ยงดูหรือฝึกอบรม 2) ลักษณะทางประชากรบางอย่างก็มีผลต่อความคิดเห็น เช่น เพศ พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมากกว่าชาย 3) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือความน่าเชื่อถือ ความสนใจและอำนาจ องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น สื่อมวลชน 4) กลุ่มบุคคลย่อมมีส่วนร่วม 5)

สัมพันธภาพระหว่างกลุ่ม และ วิเชียร เกตุสิงห์ (2529 : 15) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ การอบรมของครอบครัว

2.5.4 **ภาพรวมของภูมิทัศน์สวนสาธารณะ** กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มผู้บริหารสวนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อภาพรวมของภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทราบถึง ภาพรวมการจัดภูมิทัศน์ ภายในสวนสาธารณะ ทั้งด้านรูปแบบ การใช้ประโยชน์ ความสวยงามและร่มรื่น และการดูแลบำรุงรักษาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานสวนสาธารณะ (2547 : 162) ได้กำหนดรูปแบบการจัดสร้างสวนสาธารณะ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนตามลักษณะใช้งานคือ ส่วนการบริหารสวนสาธารณะ ประกอบด้วยอาคารที่ทำการ เรือนเพาะชำ โรงเก็บวัสดุและระบบงานต่าง ๆ ส่วนบริการ ได้แก่ งานภูมิสถาปัตย์ (สวนป่า ไม้ประดับ สวนสุขภาพ) ลานเอนกประสงค์ ถนนทางเดินวิ่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ระบบรดน้ำ อาคารสุขา เป็นต้น และ สุรเชษฐ์ เขษมมาส (2526 : 8-11) กล่าวว่า การจัดการสวนสาธารณะ มีการแบ่งเขตการจัดบริการดังนี้ 1) เขตบริการ เพื่อรองรับการพัฒนาสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการสวน และเพื่อบริการแก่ผู้มาใช้บริการในสวนสาธารณะ เช่น อาคารในส่วนของการ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำ 2) เขตนันทนาการสงบเงียบ เป็นเขตพักผ่อน ให้ความสวยงามร่มรื่น รูปแบบมีการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการจะต้องมีความสวยงาม มีการปลูกไม้ดอก สีสันสวยงาม สระน้ำ 3) เขตนันทนาการแบบใช้พลกำลัง เป็นเขตพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องออกแรงออกกำลังกาย ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การขี่จักรยาน การเล่นฟุตบอล ส่วนภาพรวมภูมิทัศน์ของสวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนหลวง ร.9 สวนพระนคร และสวนธนบุรีรมย์ มีความแตกต่างกัน เป็นเพราะแต่ละสวน มีลักษณะจุดเด่นและจุดที่น่าสนใจภายในสวนที่ชัดเจน สำนักงานสวนสาธารณะ (2544 : 18-73) ได้กล่าวว่า 1) สวนหลวง ร.9 โครงสร้างหลักได้รับการกำหนดให้สอดคล้องกับหลัก 5 ประการ คือ เถลิงพระเกียรติ ส่งเสริมวิชาการ รวบรวมพันธุ์ไม้ อนุรักษ์สิ่งมีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ แผ่นด้วย การปลูกฝังทัศนคติ การจัดภูมิทัศน์ภายในสวนจึงสอดคล้องกับหลักดังกล่าว ลักษณะของสวนระดับเมือง แบ่งเป็น 6 บริเวณ บริเวณที่ 1 อุทยานมหาราช มีหอระฆังกลม ซึ่งเป็นอาคารเก่าแก่สมัย ศิลปะไทยประยุกต์ ตั้งอยู่กลางพื้นที่ ล้อมรอบ 3 ด้านด้วย “ตระพังแก้ว” มีราชพฤกษ์ที่เป็นไม้มงคล บริเวณที่ 2 สวนพฤกษศาสตร์ บริเวณที่ 3 ตระพังแก้ว เป็นที่รับน้ำขานเมือง ตามแนวพระราชดำริ บริเวณที่ 4 สวนรมณี เป็นสวนเลียนแบบธรรมชาติท้องถิ่นแต่ละภาค บริเวณที่ 5 สวนน้ำ จำลองธรรมชาติจากป่าพรุ บริเวณที่ 6 สนามราช เป็นลานเอนกประสงค์ 2) สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นสวนพฤกษศาสตร์ ภายในสวนประกอบด้วยรูปแบบต่าง ๆ 2.1) สวน

พฤกษศาสตร์ เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้ท้องถิ่น 2.2) ลานบัว 2.3) สวนยุโรป เป็นสวนประดิษฐ์ 2.4) สระน้ำ เป็นจุดเด่นของสวนที่สื่อความเฉลิมพระเกียรติ ด้วยสระน้ำที่คดเคี้ยวเป็นอักษร “ส” และ “ร” ผสมกัน 2.5) สวนไม้มงคลพระราชทาน 76 จังหวัด 3) สวนजूจักร เป็นสวนสาธารณะระดับเขต มีอนุสรณ์เป็นสัญลักษณ์ที่เก่าแก่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ หอนาฬิกา หอประติมากรรมเอเชีย 6 ประเทศ เป็นสวนแห่งไม้หอม มีสวนไม้ในวรรณคดีสมุนไพรมีสวนจรรยาสำหรับเยาวชน มีพิพิธภัณฑ์รถไฟ 4) สวนลุมพินี เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นสวนเอนกประสงค์ที่อำนวยความสะดวกและบริการด้านต่างๆ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย 5) สวนสราญรมย์ มีลักษณะเป็นสวนศิลปวัฒนธรรม มีจุดเด่นที่น่าสนใจคือ พระนางเจ้าสุวัทนาหมารัตน อาคารเรือนกระจก ศาลากระโจมแพ ศาลเจ้าแม่ตะเคียนทอง ประติมากรรมรูปพญานาค น้ำพุปานโลหะ เป็นต้น 6) สวนพระนคร เป็นสวนชุมชน มีลักษณะเป็นสวนไม้ค้ำ มีลักษณะเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากสวนสาธารณะแห่งอื่น สวนไม้ค้ำ 7) สวนธนบุรี เป็นสวนชุมชน มีลักษณะเป็นสวนสมุนไพรเมืองร้อน พืชพรรณที่เป็นมรดกจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทย ศาลาชมวิว และสวนจรรยาเยาวชน

### 3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อควรพิจารณา นำมาเสนอแนะ 2 ประเด็น

#### 3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปปรับใช้

3.1.1 **ผู้บริหารสำนักสิ่งแวดล้อม** (สำนักงานสวนสาธารณะ), สำนักงานเขต (ฝ่ายรักษาความสะอาด และสวนสาธารณะ) ควรนำประเด็นระดับความรู้การจัดการภูมิทัศน์และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบของสวนสาธารณะและการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครดังรายละเอียดดังนี้

1) ระดับความรู้ด้านการจัดการภูมิทัศน์ ควรนำระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการภูมิทัศน์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับความรู้ต่ำ มาพิจารณาเพิ่มพูนด้านความรู้ ด้านทักษะและการบริหารงานภูมิทัศน์ โดยการจัดฝึกอบรม ความรู้ การฝึกปฏิบัติงานในสนามเป็นประจำทุกปี ในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

(1) ประวัติความเป็นมา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ มีระดับความรู้น้อย ในประเด็นย่อย คือ ยุคเริ่มแรกของอารยธรรมของประเทศในทวีปต่างๆ และยุคฟื้นฟู

(2) แนวคิดการจัดการภูมิทัศน์ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ระดับน้อย ในประเด็นย่อย คือ การจัดการภูมิทัศน์ด้านการอนุรักษ์พลังงานและการจัดการภูมิทัศน์ด้านนิเวศวิทยา

2) ระดับความรู้ด้านสวนสาธารณะ ควรนำระดับความรู้ด้านสวนสาธารณะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับความรู้ต่ำมาพิจารณา ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะพิเศษ คือการจัดสวนคาคีฬาและการจัดสวนแนวตั้ง ในขณะที่นโยบายกรุงเทพมหานครให้เพิ่มพื้นที่สีเขียว มีการส่งเสริมให้มีการจัดสวนแนวตั้งและสวนคาคีฬา ในเรื่องการจัดตกแต่งซึ่งเป็นวิธีการที่พิเศษมากกว่าการจัดสวนในพื้นที่ธรรมดา

3) ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบของสวนและการดำเนินงาน ควรนำระดับความคิดเห็นน้อยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะมาพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

**ถึงอำนาจความสะดวกและการให้บริการ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ** มีความคิดเห็นระดับน้อยในประเด็นย่อยคือ

- (1) ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและร้านจำหน่ายอาหารระดับน้อย เนื่องจากราคาค่าเช่าไม่คุ้มค่าใช้จ่าย สภาพแวดล้อมรอบ ๆ สวนสาธารณะมีร้านสะดวกซื้อ ซึ่งผู้ให้บริการสามารถเข้ามาในสวนได้ และปริมาณผู้มาใช้บริการในสวนไม่มากพอที่จะใช้บริการร้านค้า
- (2) การจัดแสดงนิทรรศการและวิดิทัศน์ / สไลด์ประกอบคำบรรยาย เห็นควรให้สวนสาธารณะจัดให้มีศูนย์หรือสถานที่ต้อนรับผู้มาเยี่ยม มีห้องประชุมเล็ก ๆ ในการจัดบรรยายความรู้
- (3) ห้องน้ำ – ห้องสุขาสำหรับคนชราและผู้พิการ เนื่องจากนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญผู้พิการและคนชรา ดังนั้นเห็นควรให้สวนสาธารณะต่าง ๆ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขสุขาเดิมให้มีพอสำหรับให้บริการคนพิการและคนชรา หรือจัดสร้างขึ้นใหม่เพิ่ม

4) ระดับความคิดเห็นต่อภาพรวมของภูมิทัศน์สวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร ควรนำมาพิจารณาปรับปรุงในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- (1) การจัดภูมิทัศน์ให้สอดคล้องความต้องการและความสนใจของประชาชน ในชุมชน จัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับเพศ วัย สถานภาพทางอาชีพ สังคม และเศรษฐกิจ
- (2) มุ่งเน้นการพัฒนาสวนสาธารณะ ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งแตกต่างกันของแต่ละสวน ควรประสานกันระหว่างสวนสาธารณะต่างๆ และเครือข่ายอื่นๆ ที่มีอยู่ในชุมชน
- (3) การจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ ควรจัดให้มีความสนุกสนานรื่นรมย์ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสวนสาธารณะ

(4) มีการจัดนิทรรศการให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชน ควรมีความน่าสนใจ ทันสมัย และสอดคล้องกับเอกลักษณ์ และสถานการณ์ของชุมชน สวนสาธารณะควรเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชน ในการใช้เวลาว่างแทนการไปห้างสรรพสินค้าหรือสถานบันเทิง

(5) ควรมีการพัฒนาบุคลากรในสวนสาธารณะ ให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสวนสาธารณะแต่ละแห่งของกรุงเทพมหานคร เช่น การจัดดูงานสวนสาธารณะต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อย ของแต่ละสวน และมาปรับปรุงพัฒนา

(6) ควรเพิ่มงบประมาณในการดูแลบำรุงรักษา ของแต่ละสวนสาธารณะให้มากขึ้น ให้เพียงพอต่อการพัฒนาภูมิทัศน์ภายในสวน

### 3.1.2 ข้อเสนอแนะในด้านปัญหาที่ผู้บริหารสำนักสิ่งแวดล้อม (สำนักงาน

สวนสาธารณะ), สำนักงานเขต (ฝ่ายรักษาความสะอาด และสวนสาธารณะ) ควรนำปัญหาและ ข้อเสนอแนะต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมาพิจารณาแก้ไขตามประเด็นหลักดังนี้

1) ด้านความรู้การจัดภูมิทัศน์ มีปัญหาประเด็นย่อยคือ ขาดความรู้พื้นฐาน การจัดภูมิทัศน์ ขาดความรู้วิทยาการใหม่ๆ ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดและออกแบบภูมิทัศน์ ขาดความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ ขาดความรู้เกี่ยวกับวัสดุแต่งผิวและการประยุกต์ใช้ ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการจัดการงานภูมิทัศน์ และขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการจัดภูมิทัศน์แข็ง นั้น ผู้บริหารระดับสูงเห็นควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะก่อน ประจำการ และเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้มีความรู้ ที่สามารถนำมาพัฒนา สวนสาธารณะและถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน ผู้มาใช้บริการ

2) ด้านทักษะการจัดภูมิทัศน์ มีปัญหาประเด็นย่อยคือ ขาดเทคนิคการ ออกแบบขาดเทคนิคการเลือกวัสดุในงานก่อสร้างภูมิทัศน์แข็ง ขาดเทคนิคเกี่ยวกับการก่อสร้าง งานภูมิทัศน์ ขาดเทคนิคการเลือกวัสดุพรรณ และขาดเทคนิคเกี่ยวกับการจัดการงานภูมิทัศน์ ผู้บริหารระดับสูงเห็นควรมีการจัดฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติให้มีความชำนาญ เพื่อนำมาปฏิบัติใน สวนสาธารณะ ให้สวนสาธารณะมีความร่มรื่น สวยงาม และยั่งยืน

3) ด้านการบริหารงานการจัดการภูมิทัศน์ มีปัญหาประเด็นย่อยคือ ขาด อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย ขาดงบประมาณการบริหาร ขาดการวางแผนควบคุมงานภูมิทัศน์ ขาดความรู้การบริหารงานภูมิทัศน์ ผู้บริหารขาดประสบการณ์ในการดำเนินงานและขาดการบริหารงานภูมิทัศน์ที่ทบทวนสวยงามและยั่งยืน สมควรที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสวนสาธารณะ ได้เข้าใจถึงการบริหารงานการจัดการภูมิทัศน์ และจัดให้มีเครื่องมือปฏิบัติงานที่ ทันสมัยทุก ๆ สวน



### 3.1.3 ปัญหาประเด็นที่ผู้บริหารระดับสูงและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้าน

**สวนสาธารณะ** ให้ความสำคัญและจัดให้มีในสวนสาธารณะทุก ๆ สวน

- 1) สวนสาธารณะขนาดใหญ่ จะมีเครื่องอำนวยความสะดวกและให้บริการมากเห็นควรส่งเสริมให้สวนขนาดเล็กพยายามจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวก ให้ทัดเทียมกับสวนสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น สวนหลวงร. 9
- 2) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดให้มีสวนสาธารณะสำหรับผู้พิการทางสายตา เช่น การใช้เสียง การอักษรเบรล จัดปลูกตกแต่งไม้ดอกที่มีกลิ่นหอมภายในสวนต่าง ๆ
- 3) สวนสาธารณะควรให้ความสำคัญสำหรับคนพิการต่างๆ ให้ใช้ประโยชน์ในสวนสาธารณะสะดวก เช่น มีอุปกรณ์สำหรับคนพิการออกกำลังกาย ทางเดินและสะพาน
- 4) ทุกสวนสาธารณะมีปัญหาการซ่อมบำรุงภูมิทัศน์แข็ง เนื่องจากไม่มีงบประมาณในการซ่อมแซม ผู้บริหารกรุงเทพมหานครควรจัดงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารงาน
- 5) กรุงเทพมหานครมีงบประมาณในการจัดสวนสาธารณะ ควรมีการดำเนินการวิเคราะห์พื้นที่ / วิจัยความต้องการของชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสวนสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างถูกต้อง
- 6) เมื่อมีการแข่งขันการจัดภูมิทัศน์ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้เข้าประกวดและแข่งขันการจัดภูมิทัศน์ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ เพื่อเพิ่มทักษะให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวนสาธารณะ
- 7) การจัดให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกมาให้แต่ละสวนสาธารณะ เช่น เครื่องจักร , รถชุด และเครื่องมือตกแต่งที่ทันสมัย

### 3.1.4 ผู้บริหารระดับสูง ควรนำประเด็นต่างๆของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้าน

สวนสาธารณะดังกล่าวไว้แล้วข้างต้นมาศึกษา เพื่อจะได้ปรับปรุงระบบการปฏิบัติงาน และมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และมีการปรับปรุงทัศนคติเพื่อการปฏิบัติงาน การแสวงหาความรู้ใหม่เสมอ เพื่อจะนำไปบริการแก่ผู้มาใช้บริการ และประชาชนทั่วไป

### 3.1.5 การส่งเสริมความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้าน

**สวนสาธารณะ** เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้านความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาภูมิทัศน์สวนสาธารณะ ให้สวยงามร่มรื่น และคงทนยั่งยืน เช่น การจัดอบรมทางวิชาการในการจัดสวนสาธารณะ และการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะทุกชั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ การจัดปลูกตกแต่ง และการดูแลบำรุงรักษา รวมไปถึงขั้นตอนการจัดการให้บริการสำหรับผู้มาใช้บริการประชาชนทุกเพศ ทุกวัย เหล่านี้เป็นต้น

### 3.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาถึงผลที่ได้รับ ว่าเป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่ ทั้งนี้ผลที่ได้ไปศึกษา จะปรับปรุงและพัฒนาการจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะต่อไป

3.2.2 ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกของทุก ๆ สวนสาธารณะ เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุง เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

3.2.3 ควรทำการวิจัยถึงประโยชน์การจัดตกแต่งภูมิทัศน์เมือง ความรู้เกี่ยวกับต้นไม้แต่ละชนิดในการช่วยลดและแก้ปัญหามลพิษต่างๆ

3.2.4 ควรทำการวิจัยเน้นเกี่ยวกับการฝึกอบรม วิธีการถ่ายทอด ฝึกปฏิบัติ ความรู้ และทักษะ และสื่อที่เกี่ยวข้องด้านการจัดตกแต่ง และการดูแลบำรุงรักษาภูมิทัศน์แก่ข้าราชการ ลูกจ้าง ประชาชน เพื่อนำความรู้และทักษะไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กรุงเทพมหานคร